

OORKAAN

Je kijkt je oren uit!

Meneer Tobias en het Zwarte Monster

4+

LESBRIEF VOOR
GROEP 1 T/M 4

OORKAAN

theatrale concerten
voor kinderen
t/m 12 jaar

Beste leerkracht,

U gaat met uw leerlingen naar onze voorstelling *Meneer Tobias en het Zwarte Monster*. *Meneer Tobias en het Zwarte Monster* is een theateraal concert gespeeld door pianist Tobias Borsboom en percussionist/performer Vitaly Medvedev.

In het concert krijgen de kinderen op een grappige, poëtische en beeldende manier een kijkje in het leven van Meneer Tobias.

Ter voorbereiding op het concertbezoek kunnen u en uw leerlingen aan de slag met een aantal voorbereidende activiteiten: 3 filmpjes en 3 lesactiviteiten.

Deze lessen zijn ontwikkeld voor leerlingen van de groepen 1 t/m 4.

Via de filmpjes maken de leerlingen kennis met de musici, de personages en de instrumenten.

In de lesactiviteiten gaan uw leerlingen een Monster knutselen, muziek maken met alledaagse voorwerpen, en dansen op muziek op muziek uit de voorstelling.

Deze activiteiten kunt u natuurlijk naar eigen inzicht aanpassen en variëren, zodat ze goed aansluiten bij uw leerlingen.

Tip! Maak foto's van uw leerlingen met hun zelfgemaakte Monsters en stuur ze op naar Meneer Tobias via educatie@oorkaan.nl, Meneer Tobias vindt het heel erg leuk deze foto's te ontvangen en zal zeker reageren!

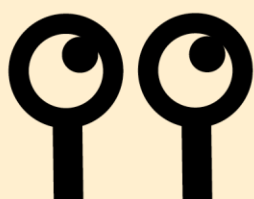
Mocht u nog vragen hebben dan kunt u ons altijd bereiken op educatie@oorkaan.nl
Wij wensen u heel veel plezier met de voorbereidingen en het concert van *Meneer Tobias en het Zwarte Monster!*

Met vriendelijke groet,
Het OorkaanTeam

Inhoudsopgave

1. Voorstellingsinformatie	3
2. Met de klas naar het theater	4
3. Educatiemateriaal Meneer Tobias en het Zwarte Monster.....	5
3.1 Les 1 Monsters maken.....	5
3.2 Les 2 Het Muziekstuk van de pratende ‘Dingen’	8
3.3 Les 3 Dansen met je Monster.....	10
4. Bijlagen.....	13
4.1 Bijlage 1 Afbeelding vleugel.....	13
4.2 Bijlage 2 Afbeelding piano	14
4.3 Bijlage 3 Afbeelding binnenkant vleugel	15
4.4 Bijlage 4 Afbeelding binnenkant piano.....	16
4.5 Bijlage 5 Kleurplaat vleugel	17
4.6 Bijlage 6 Kleurplaat Meneer Tobias achter zijn klokkenpiano.....	18
4.7 Bijlage 7 Afbeelding kinderklokkenspel.....	19
4.8 Bijlage 8 Afbeelding vibrafoon	20
4.9 Bijlage 9 Afbeelding kleurplaat vibrafoon.....	21

1. Voorstellingsinformatie

Hoe klinkt tijd? Het huisje is klein, maar Meneer Tobias woont er tevreden en gelukkig in zijn eentje. Tot op een doordeweekse donderdag, 's morgens om tien uur precies, de bel gaat. Meneer Tobias gaat kijken en dat zet zijn wereld op z'n kop. Klokken draaien door, er danst een jas de kamer rond en de kamer wordt gevuld met wonderlijke klanken...

Tobias Borsboom Pianist

Vitaly Medvedev Slagwerker en mimespeler

Dagmar Slagmolen Regie

Annemarie Klijn Kostuums/decor

Desirée van Gelderen Lichtontwerp

In Meneer Tobias en het Zwarte Monster hoor je pianomuziek van meesters als Felix Mendelssohn, Lowell Liebermann, Dmitri Kabalevski, Peter Vigh en Johannes Brahms.

Eric Satie (1866-1925) Première Gymnopédie

Eric Satie (1866-1925) Je te Veux

Scott Joplin (1868-1917) The Entertainer

Dmitri Kabalevski (1904-1987) Piano Sonate Nr. 3 in F Majeur, op. 46, III. Allegro giososo

Frederic Chopin (1810-1849) Nocturne Nr. 4 in f, op. 15 nr. 1

Peter Vigh (1987) Perpetuum Mobile

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847) Lieder ohne Worte, op. 67, nr. 5 in b klein

Francis Poulenc (1899-1963) Elégie pour deux pianos (bewerking)

Johannes Brahms (1833-1897) Uit 16 Waltzes, op.39 nr. 3 in gis-klein

Ludwig van Beethoven (1770-1827) Piano sonate nr. 13 op. 27 – Allegro vivace

2. Met de klas naar het theater

Voordat wij met z'n allen naar de voorstelling gaan is het belangrijk om een aantal dingen af te spreken. Jullie gaan samen naar een voorstelling in een theater. Dit is heel spannend en natuurlijk willen jullie volop genieten van alles wat jullie zien en horen. De volgende dingen zijn belangrijk om het bezoek prettig te laten verlopen:

- Voor de voorstelling hang je je jas op bij de garderobe. Je kunt dan ook nog eventjes naar de wc.
- Zodra je in de concertzaal bent loop je rustig naar je stoel. Let goed op jouw juf of meester, zij weten waar je mag zitten.
- In de concertzaal mag je niet eten en niet drinken.
- Mobiele telefoons moeten uitgeschakeld worden.
- Tijdens de voorstelling is het fijn als iedereen kan zien en horen wat er op het podium gebeurt. Daarvoor is het heel belangrijk dat iedereen stil is. Wil je iets vertellen aan je klasgenootje, probeer het dan te onthouden tot na de voorstelling.
- Tot slot mogen jullie niet vergeten dat de musici en acteurs hun uiterste best doen om voor jullie een geweldige voorstelling te spelen. Aan het einde zijn jullie aan de beurt. Als jullie het een mooie voorstelling vonden, laat het horen en klap zo hard als je kan.

Kijk ook naar het filmpje '[Welkom in het Theater.](#)'

Wij wensen u veel plezier met de lessen en kijk je oren straks uit bij de voorstelling!

3. Educatiemateriaal Meneer Tobias en het Zwarte Monster

3.1 Les 1 Monsters maken

In deze activiteit gaan de leerlingen:

- Een eigen monster tekenen of knutselen.
- Maken zij kennis met de instrumenten uit de voorstelling.
- Luisteren zij naar de muziek uit de voorstelling.

Leerdoel

- Kennismaking met de piano en de vibrafoon.

Duur:

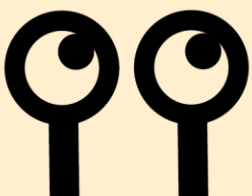
- 20 – 30 minuten (afhankelijk van gekozen werkwijze, kan verspreid worden over verschillende lesmomenten).

Opstelling:

- Klasopstelling/aan tafels.

Nodig:

- Digibord met internet en geluidsinstallatie.
- Afbeeldingen van piano en vleugel ([bijlage 1](#), [bijlage 2](#), [bijlage 3](#) en [bijlage 4](#)).
- Kopieën van de kleurplaten 'vleugel', 'Meneer Tobias achter de klokkenpiano' en 'vibrafoon' ([bijlage 5](#), [bijlage 6](#) en [bijlage 9](#)).
- Afbeeldingen van kinderklokkenspel ([bijlage 7](#)) en vibrafoon ([bijlage 8](#)).
- Teken- en/of knutselspullen.
- Muziek van Meneer Tobias en het Zwarte Monster. (Linkjes in de lesbrief naar YouTube)
- [Filmpje 1 De musici](#)
- [Filmpje 2 Het Zwarte Monster](#)

Beschrijving activiteit:

Vertel over het concert en de piano

Het concert waar we naartoe gaan, gaat over Meneer Tobias. Hij woont in zijn eentje en is best tevreden. Soms is hij verdrietig, dat is omdat hij iemand mist.

Meneer Tobias kan heel mooi muziek maken, hij speelt vaak op een vleugel. Een vleugel lijkt op een piano, eigenlijk is het zijn grote broer. Kijk maar naar de plaatjes!

(Zie [bijlage 1](#) en [bijlage 2](#).)

Bekijk en bespreek de verschillen en overeenkomsten:

De vleugel staat op hoge poten en heeft een grote klep aan de bovenkant. Net zoals de piano heeft hij een heleboel witte en zwarte toetsen.

Binnenin zitten een heleboel snaren. Als je een toets indrukt, slaat er een hamertje op zo'n snaar. Zo speel je piano! (Zie [bijlage 3](#) en [bijlage 4](#).)

Bekijk ook het filmpje: [Hoe werkt de piano??](#)

Opdracht (LET OP! Bewaar de gemaakte monsters voor les 3.)

Soms lijkt die vleugel, met al die witte toetsen, die grote klep en al die geluiden wel een beetje een monster: het Zwarte Monster. Waarom is dat, denk je?

(Mogelijke antwoorden: de vleugel is heel erg groot, de witte toetsen lijken een beetje op tanden, de klep lijkt op een grote bek en op de vleugel kun je ook hele wilde en woeste geluiden maken.)

Bekijk [filmpje 2 Het Zwarte Monster](#)

Bespreek het fenomeen 'monster'. Doe dit naar eigen inzicht.

Dit is ter voorbereiding op de teken-/knutselopdracht.

Bijvoorbeeld: *Heb je wel eens een monster gezien, in een boek of een film bijvoorbeeld?*

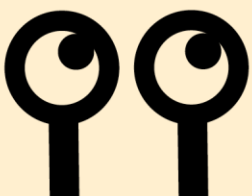
Waarom zag je dat het een monster was?

Als je zelf een monster mag bedenken, hoe ziet die er dan uit? Wat voor kleur heeft jouw monster, is het een hij of een zij? Is hij/zij groot of klein? Hoeveel armen, benen, hoofden, oren, neuzen, ogen heeft jouw monster? Etc.

Benoem een aantal concrete elementen zoals armen, benen, tanden, manen, een staart...

Laat hierna de kinderen hun eigen monster tekenen of knutselen; kies een van onderstaande opdrachten of bedenk er zelf een. Laat de kinderen na afloop een naam verzinnen voor hun monster en schrijf deze op de tekening/het knutselwerk.

Tip: Maak een foto van de kinderen met hun monster en stuur de foto op naar Meneer Tobias! Via educatie@oorkaan.nl. Misschien schrijft Meneer Tobias dan wel terug!

Opdracht 1: Maak je eigen monster

Begin met een dubbelgevouwen vel karton: het hoofd van het monster. De binnenkant is dan de bek met tanden en een tong. Op de bovenkant tekenen of plakken de kinderen ogen, neus/snuit, haren etc.

Aan de onderkant worden romp, benen, armen en bijv. een staart geplakt. (Bijvoorbeeld stroken papier, of een vel papier of karton waarop het lichaam van het monster getekend of geplakt is).

Opdracht 2: Maak een pianomonster

Kopieer voor iedereen de kleurplaat van de vleugel ([bijlage 5](#)), het instrument dat Meneer Tobias bespeelt.

Maak er een eigen monster van door in te kleuren en er armen, benen, haren, een staart, scherpe tanden etc. bij te tekenen of op te plakken met de knutselpullen.

In [bijlage 6](#) vindt u de kleurplaat van de voorstelling, hier zit Meneer Tobias achter een klokkenpiano. De piano en de tijd staan centraal in de voorstelling.

Vertel over de vibrafoon

In het concert waar we naartoe gaan speelt er ook iemand op de vibrafoon. Dit lijkt een beetje op een speelgoedklokkenspel wat jij thuis misschien ook wel hebt? ([bijlage 7](#)), maar dan is het in het echt iets groter! ([bijlage 8](#)).

In [het filmpje](#) leggen ze precies het verschil uit. Kijk maar snel! (Vanaf 2:59 – 6:53)

In [dit filmpje](#) zie je Lionel Hampton, een hele bekende jazz vibrafonist. Hier kun je goed zien hoeveel plezier samen muziek maken kan opleveren!!

Bekijk [filmpje 1 De musici](#)

HE?! Wat zei Rogier nou? Hij vergiste zich! Hij noemde het instrument van Vitaly een xylofoon, maar het is natuurlijk een vibrafoon! Dat gebeurt veel mensen, maar jullie hebben het nu goed geleerd!

Ook van de vibrafoon hebben we een mooie kleurplaat! ([bijlage 9](#)) Kun je hiervan ook een monster maken? Of zie je er iets anders in?

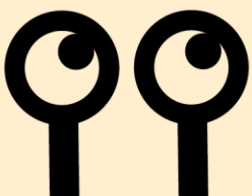
Tip: zet tijdens het tekenen/knutselen muziek op uit de voorstelling.

Bijvoorbeeld:

Eric Satie (1866-1925) [Première Gymnopédie](#) (rustig)

Scott Joplin (1868-1917) [The Entertainer](#) (energiek)

Ludwig van Beethoven (1770-1827) [Piano sonate nr. 13 op. 27 – Allegro vivace](#)
(dynamisch)

3.2 Les 2 Het Muziekstuk van de pratende 'Dingen'

In deze activiteit gaan de leerlingen:

- Muziek en ritmes maken met voorwerpen/ 'Dingen' uit het klaslokaal.

Leerdoel

- Leerlingen ervaren dat je met alledaagse 'Dingen' ritmes en muziek kunt maken.
- Leerlingen experimenteren met de verschillende muzikale parameters (tempo, dynamiek en ritmiek).

Duur:

- 20 minuten.

Opstelling:

- In de kring.

Nodig:

- 'Dingen' waarmee je geluid kan maken door ermee te schudden of erop te tikken/slaan zoals: een beker, twee blokjes, een doos, een emmer, een blik, een boek met harde kaft, een bak met kralen, een flesje water, stoffer en blik, twee deksels uit de keukenhoek, ...

(Zorg voor genoeg 'Dingen' voor de helft van de klas, je kunt het ze ook van thuis mee laten nemen.)

- 'Dingen' die als trommelstokje kunnen dienen zoals: stift, kwast, ritmestokje.
- [Filmpje 3 Droommuziek](#)

Beschrijving activiteit

Vertel: *In het concert speelt Meneer Tobias op de vleugel. Het lijkt dan net alsof de vleugel aan het praten is en jullie een verhaal vertelt. Spannende verhalen, verdrietige verhalen, verhalen waar je vrolijk van wordt of van wilt dansen. Nou vond ik net deze... (pak een 'Ding' bijvoorbeeld de vuilnisbak) en die wil graag iets vertellen aan jullie. Luister maar: ...*

Maak verschillende geluiden met het 'Ding'. Varieer met snel/langzaam geluiden na elkaar (tempo), pauzes, luid/zacht (dynamiek), verschillende ritmes (ritmiek), etc.

Ondersteun met mimiek en lichaamstaal, alsof het 'Ding' echt 'praat'. Bespreek kort na: wat hebben jullie gehoord?

Vraag een leerling om een 'Ding' uit te kiezen, en geluiden uit te proberen waarmee dat 'Ding' kan 'praten'. Benoem daarna kort welke muzikale parameters er te horen waren (tempo, dynamiek en ritmiek) en waar het aan deed denken.

Vraag een andere leerling om een ander 'Ding' uit te kiezen.

Vertel: *we tellen nu eerst met zijn allen zachtjes tot 4, en ná "4" gaat het 'Ding' pas 'praten'* (gaat de leerling spelen).

Voer uit en benoem kort wat er te horen was en waar het aan deed denken.

Herhaal dit nog met drie of vier leerlingen.

Bekijk [filmpje 3 Droommuziek](#)

Meneer Tobias speelt ritmes op allerlei 'Dingen'.

Dit gaan jullie ook doen!

Geef aan de helft van de leerlingen een 'Ding' en laat ze kort experimenteren in een gesprek met de rechter buurvrouw/-man (zonder instrument) met hun Pratende 'Dingen'.

Variatie 1: Verzin een variatie op het tellen, zoals: op elke tel een geluid maken (meeklappen, op de benen klappen), stil tellen (wel je mond bewegen, maar geen geluid maken), snel/ langzaam tellen.

Variatie 2: Laat ook eens een kind midden in de kring staan en alles dirigeren.

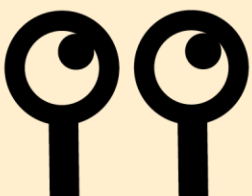
Variatie 3: Verdeel de 'Dingen' in categorieën, wat hoort er bij elkaar? Als de dirigent zijn arm beweegt hoor je groep 1, beweegt hij zijn been groep 2 etc.

Variatie 4: Deel de groep in tweeën en laat ze een gesprek voeren met elkaar, dit is geschikt vanaf groep 6.

Tip: Wissel bij elke variatie. Zorg ervoor dat elk kind een keer aan de beurt is geweest.

Tel tot 4 met de hele klas. Achtereenvolgens mag elk kind nu 4 tellen iets spelen met zijn/haar Pratende Ding. Ga zo de kring rond. Op deze manier maak je met de klas een muziekstuk van de Pratende Dingen. **Stop tussendoor niet, maar speel door in de cadans.**

De leerlingen zonder 'Ding' zijn het publiek. Eindig met applaus voor alle muzikanten! Vergeet niet te wisselen!

3.3 Les 3 Dansen met je Monster

In deze activiteit gaan de leerlingen:

- Basisemoties uitbeelden en dansen met hun zelfgemaakte monster.

Leerdoel

- Relatie leggen tussen muziek en emotie en dans en emotie.

Duur:

- 20 minuten.

Opstelling:

- In de gymzaal/speellokaal.

Nodig:

- Muziek uit het concert van Meneer Tobias en het Zwarte Monster.
- Muziekinstallatie met toegang tot internet (denk aan digibord/boxjes aansluiten op laptop of telefoon).
- Het monster (tekeningen of knutselwerkjes) uit opdracht 1.
- [Filmpje 3 Droommuziek](#)

Beschrijving activiteit:

Nodig de leerlingen met hun monsters uit in de kring. Heet de monsters welkom, ze mogen gezellig bij hun 'baasjes' op schoot zitten.

Besprek en beeld uit met de leerlingen: *sommige monsters zien er eng uit, maar misschien zijn monsters ook weleens blij! Hoe zou je eigen monster kijken als hij/zij blij is? Doe allemaal eens voor, met je eigen gezicht? Je lichaam doet dan vanzelf mee, merk je dat? (Doe voor en benoem hoe dat eruit ziet.)*

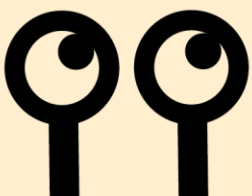
Hoe zou het klinken als die monsters zouden giechelen?

Maak alle monsters weer stil en benoem kort een paar leuke/bijzondere/grappige dingen die te zien en horen waren.

Doe dan hetzelfde met verdrietig, boos, en eventueel bang.

Variatie 1: Kan iemand het heel goed? Wil hij/zij het misschien voordoen en dat de rest het nadoet?

Variatie 2: Wie kan er nog een andere emotie noemen?

Besprek met de leerlingen hoe je iemand kan troosten of geruststellen, als die zich niet fijn voelt. Hoe worden de kinderen zelf getroost? Hoe worden ze weer rustig als ze verdrietig of boos waren? Probeer kort een paar ideeën uit met de zelfgemaakte monsters (bijv. aaien, tekenen, een liedje zingen, muziek maken met alledaagse dingen en weet je misschien nog iets anders muzikaals?).

Variatie 1: Er zijn 1 of 2 kinderen heel verdrietig. De rest van de klas gaat hen met hun monsters weer troosten. De verdrietige kinderen reageren hierop, als ze getroost zijn worden ze weer blij.

Variatie 2: Stuur 2 kinderen naar de gang. De rest overlegt welke emotie ze gaan verklanken met hun monsters. Het duo van de gang moet dit raden.

Variatie 3: Laat 2 kinderen naar de gang gaan en een emotie uitkiezen. Als zij terugkomen in de klas beelden ze deze uit. De rest van de klas moet ze proberen met hun eigen monster (zonder te praten) naar de tegenovergestelde emotie te krijgen.

Vertel: *Als het Zwarte Monster boos is, gaat Meneer Tobias pianospelen om het monster te kalmeren. Als Meneer Tobias verdrietig is danst hij om tot rust te komen, hij houdt namelijk ontzettend veel van dansen! Dit kun je goed zien in [filmpje 3 Droommuziek](#). Laten we dat eens proberen met onze monsters.*

Verhaal en instructies bij het dans-spel

De monsters zijn niet blij. Ze hebben zich verstopt onder de stoelen of banken, bij de voeten van de leerlingen. Als de muziek klinkt mogen de leerlingen op hun eigen manier proberen hun monster te troosten. Dansen ze voor of met hun monster? Schuifelen ze met hun monster of doen ze een gek dansje om hem aan het lachen te maken?

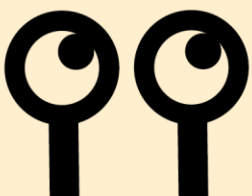
Tip: Loopt het wat stroef? Doe het zelf een keertje voor en/of bepaal dat in de eerste ronde je allemaal schuifelt met je monster. Geef duidelijk aan hoe ze moeten dansen. Loopt dit soepel? Dan kun je ze meer vrijlaten in hoe ze willen dansen. Laat de muziek draaien en geef aan dat ze anders mogen gaan dansen.

Variatie 1: Kies voor elke dansronde een ander muziekfragment van Meneer Tobias. Misschien horen kinderen er wel een andere emotie in terug?

Variatie 2: Als de muziek harder wordt mogen ze groter dansen, wordt de muziek zachter mogen ze kleiner dansen. Dit kun je ook doen met snel en langzaam.

Variatie 3: Stopt de muziek, dan stop je met dansen. Op deze manier kun je er ook een stoelendans van maken. Je moet als de muziek speelt blijven dansen, maar stopt de muziek dan moet je zo snel mogelijk op een stoel komen te zitten. Degene die als laatste overblijft heeft gewonnen.

Maar... Als je af bent ga je of op de grond zitten of je danst in de overige ruimte eromheen, buiten de kring.

Suggesties:

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809-1847) [Lieder ohne Worte, op. 67, nr. 5 in b klein](#)
(rustig)

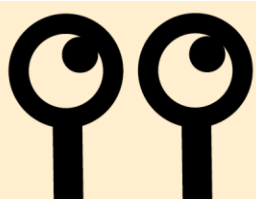
Frederic Chopin (1810-1849) [Nocturne Nr. 4 in f, op. 15 nr. 1](#) (variërend in tempo,
geschikt voor variatie 2)

Johannes Brahms (1833-1897) [Uit 16 Waltzes, op.39 nr. 3 in gis-klein](#) (rustige wals)

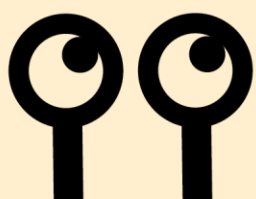

4. Bijlagen

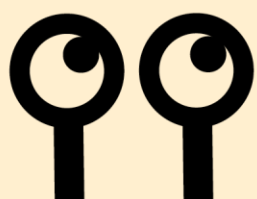
4.1 Bijlage 1 Afbeelding vleugel

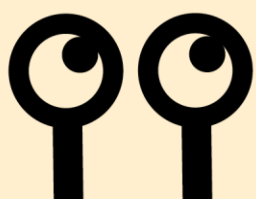
4.2 Bijlage 2 Afbeelding piano

4.3 Bijlage 3 Afbeelding binnenkant vleugel

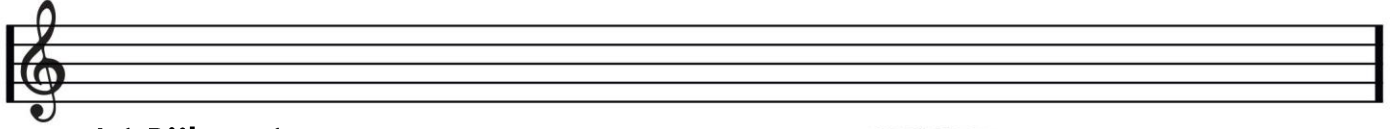
4.4 Bijlage 4 Afbeelding binnenkant piano

4.5 Bijlage 5 Kleurplaat vleugel

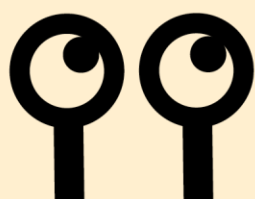
Deze kleurplaat is voor:

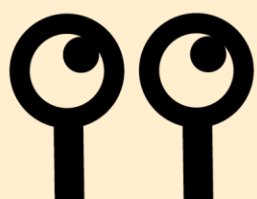
van: **4.6 Bijlage 6**
Kleurplaat Meneer Tobias
achter zijn klokkenpiano

4.7 Bijlage 7 Afbeelding kinderklokkenspel

4.8 Bijlage 8 Afbeelding vibrafoon

4.9 Bijlage 9 Afbeelding kleurplaat vibrafoon

